12.10.2022

Valtiovarainministeriö

Valtion virkamieseettisen neuvottelukunnan kannanotto koskien Johtamista yhteiseksi hyväksi – Valtionhallinnon johtamisen kehittämishankeen loppuraporttia ja siinä esitettyjä ehdotuksia

Valtiovarainministeriö asetti 24.11.2021 Johtamista yhteiseksi hyväksi -hankkeen valtionhallinnon johtamisen kehittämiseksi (VN/25748/2020). Kehittämishankkeen toteutuksen ohjauksesta vastasi ministeriön asettama ohjausryhmä, jonka jäsenistö koostui ministeriöiden ja virastojen johtajista. Ohjausryhmä jätti ehdotuksensa liittyen ylimmän johdon virkoihin ja nimittämiseen, johdon valintaan ja sen ohjeistukseen sekä valtionhallinnon johtamisjärjestelmään sille asetettuun määräaikaan 31.3.2022 mennessä.

Valtion virkamieseettinen neuvottelukunta suhtautuu myönteisesti Johtamista yhteiseksi hyväksi -hankkeen loppuraportin sisältöön ja siinä esitettyihin ehdotuksiin. Neuvottelukunta kiinnittää erityisesti huomiota ohjausryhmän ehdotuksiin koskien ylimmän johdon hakumenettelyn ja valinnan kehittämisen uudistamista.

Neuvottelukunta pitää tärkeänä ohjausryhmän ehdotusta täsmentää hakuilmoituksen ja nimityksen kriteerien sekä perusteluiden yhteyttä. Haku- ja valintaprosessin läpinäkyvyys ja tasapuolisuus toteutuvat lähtökohtaisesti paremmin, kun jokainen tehtävää hakeva henkilö pystyy vastaamaan hakuilmoitukseen yhtenevien lähtötietojen perusteella ja tietää, minkälaisten kriteerien pohjalta valinta tullaan tekemään. Neuvottelukunta toteaakin, että ylimmän johdon haku- ja valintaprosessin tulisi täyttää julkiselle hallinnolle asetetut vaatimukset avoimuudesta, läpinäkyvyydestä, puolueettomuudesta ja tasapuolisuudesta samalla tavoin kuin muidenkin julkisten virkojen ja virkasuhteisten tehtävien kohdalla. Tämän tavoitteen saavuttamista tukee johdonmukainen rekrytointiprosessi aina hakuilmoituksen laatimisesta valintapäätöksen tekemiseen. Hakuilmoituksen sisällön merkitys on kuntasektorilla perinteisesti oikeuskäytännössäkin korkea, eikä tässä suhteessa julkishallinnon sisällä tulisi olla sanottavaa eroa.

Edellä todetun vuoksi neuvottelukunta korostaakin ylimmän johdon virantäytön ohjeistuksen täydentämisen tärkeyttä loppuraportissa esitetyllä tavoin siten, että virantäytössä syntyvän materiaalin perusteella myös ulkopuolinen arvioija pystyy jälkikäteen arvioimaan sitä, onko viranomaiselle kuuluvaa harkintavaltaa käytetty lainmukaisesti nimitystä valmisteltaessa ja siitä päätettäessä. Tätä kautta myös valintapäätöksen valmisteluun ja varsinaiseen päätöksentekoon osallistuvien eri henkilöiden ja toimijoiden roolit sekä niihin liittyvä vastuu konkretisoituvat rekrytointiprosessin eri vaiheissa.

Lopuksi neuvottelukunta toteaa, että ylimmän johdon valintaa koskevien periaatteiden ja prosessien kehittämisellä tulee osaltaan vahvistaa luottamusta valtionhallintoon ja tukea Suomen aseman säilymistä eettisesti toimivan julkisen hallinnon kärkimaana.

Puheenjohtaja Pekka Vihervuori

Sihteeri Kati Orkola

Tiedoksi Valtion virkamieseettisen neuvottelukunnan jäsenet